

PIRILÄÄSET

jäsentiedote

joulukuu 2011

Juuria

”Sukututkimus ja juurien etsiminen on ajan ilmiö”, on lause, jonka usein lukee ja kuulee. Mitä ovat juuret, mitä ne merkitsevät, ja mikä on se aika, jonka ilmiönä on juurien etsiminen.

Ainakin siitä olen tullut vakuuttuneeksi, että kyse ei ole mistään ohitse kiitävästä muoti-ilmiöstä kuten pönkkähameet 1 950-luvulla tai hippinapit 10 vuotta myöhemmin. Nykyään voidaan sanoa, että juurien etsimisessäkin alkaa olla jo historiaa.

Martti Pirin laatima sukukirja on jo sukupolven ikäinen, ja siitä tullaan tekemään uusi täydennetty ja laajennettu laitos. Tässä Piriläiset jäsentiedotteessa siitä kerrotaan (sivuilla 4-5).

Juurien etsimisellä on omia juuriaan. Viime kesänä tulimme puolisoni Eevan ja tyttärenme Ylvan kanssa matkallamme miltei törmäsimme muistomerkkiin, joka muistuttaa käännekohdasta juurien etsimisen historiassa. Muistomerkki kertoo siitä, että aiheesta tuli yht’äkkiä laajasti harrastettu ja suosittu. Kyseinen muistomerkki ”Juuret” (*Roots, 1976*) kirjan kirjoittajalle *Alex Haley*lle (1921-1992), jonka patsas häntä tarkkaavaisesti kuuntelevien lasten ympäröimänä. Kirjasta *Juuret* tehtiin varsin pian televisiosarja, joka vuonna 1977 oli USA:n kaikkein suosituin sarja, ja myös Suomessa se on näytetty useampia kertoja.

Kirjoittaja oli samaa ikäpolvea kuin sukuseuramme perustaja, Martti Piri.

Nyt, kun maailmalla sukututkimusta eteenpäin sysänneen kirjan julkaisusta on kulunut jo 35 vuotta, niin selvää on, että kyseessä ei ole nopeasti ohimenevä ajan ilmiö. Tietotekniikan kehittyminen on auttanut paljon, kun ei tarvitse lajitella

kenkälaatikkoon kerättyjä käsin kirjoitettuja kortteja ja yhteydenpito muihin harrastajiin on helpompaa.

Sukututkimusta on arvosteltu siitä, että on koettu monien sukuaan tutkineiden pyrkieneen etsimään mahdollisimman hienoja esivanhempia: säätyläisiä ja merkkimiehiä sekä isojen talojen isäntiä. Varsinkin aikaisemmin, jos löytyi merkkimies, helpottui tutkimustyö suuresti, kun avautui valmiiksi tutkittua aineistoa

Etelä-Pohjanmaalla on sukututkimusta tehty ahkerasti. Kun tutkimus edistyy, niin myös naisten ”ääni” tulee paremmin esille, sillä suku ei kulje vain isältä pojalle tai vain talon mukana.

Tietoisuus suvusta edustaa pysyvyyttä tässä alati muuttuvassa maailmassa. Aikaa, jonka alkukohtana pidetään syksyn 1973 öljykriisiä, kutsutaan ”säröytymisen ajaksi” (*Age of fracture*). Epävarmuus tulevaisuudesta voimistui ja yleinen toiveikkuus väheni. Enää ei laulettu kuten pulavuosina sotien jälkeen: ”*Tullaan, tullaan, toimehen me tullaan / vielä on viiton kahvihin ja pullaan.*” Tänä uutena aikakautena voimistui kiinnostus menneestä. Nyt vielä liki 40 vuotta myöhemmin elämme samaa aikakautta ja ehkä vielä 20 vuotta eteenpäinkin eli vielä noin sukupolven verran.

Etenevässä maailmassa sukukaan ei ole täysin pysyvää: suku kasvaa. Pirin sukukirjan päivittäminen, jotta uudetkin sukupolvet saadaan mukaan, on käymässä ajankohtaiseksi. Matrikkelitiedot tulee päivittää. Siitä asiasta tulee sukuseura lähettämään lisätietoa.

Paul Biri, sukuseuran puheenjohtaja

Muistoja jatkosodan ajalta

Katselin vanhoja valokuvia, huomasin, että Kaupin perunakellarilta oli yksi joukkokuva. Tämä kuva on varmaan otettu joskus v. 1942 tai 1943. Olimme Iida-tädin kanssa samassa kuvassa.

Iida-täti oli jatkosodan aikana lotta-emäntänä Kaupin perunakellarilla. Hän vastasi saksalaisten muonituksesta ja minä olin pikkulottana apulaisena.

Kyllä täytyy sanoa, että apulaisella piti olla hoksottimet paikallaan ja nopeat kintut saaussani määräyksiä mutta pidin työstäni kun olin nuori tyttö niin aina oppi jotain uutta.

Mieleeni on jäänyt yksi saksalainen työnjohtaja. Hänen nimensä oli Hans, pieni lenkosäärinen mies mutta ankara työnjohtaja. Naiset pitivät hänestä kovasti.

Lainaan Linnea Ikolan kirjoittamasta dokumentista Kaupin perunakellarin rakennusvaiheista ja työstä mitä siellä tehtiin.

Vuonna 1941 oli Huvilan nuorisoseuralle tuotu venäläisiä sotavankia 100 henkeä. Nämä sotavangit rakensivat Kauppiin valtion hiekkamonttuun perunakellarin saksalaisille. Rakentamista valvoi rakennusmestari Lauri Virrankoski saksalaisten avustuksella. Kellarin sisällä oli rautatie, jonne sopi 15 junavaunua. Molemmiin puolin rataa oli laurasta tehdyt laarit ja laarien edessä oli käytävä, joka oli vaunulattian tasolla.

Käytävällä oli työväkeä jotka nyppivät mätäperunat pois ennen laariin laittoa. Laarista ne kuskattiin keittolaan, missä ne pestiin ja keitettiin. Sen jälkeen perunat laitettiin puulaatikkoihin ja ulos pakkaseen jäätymään. Jäätäneet perunat säkitettiin paperisäkkeihin rintamalle vientiä varten. Pakastaminen oli muotia Härmäs jo v. 1942.

Perunat tuotiin laivalla Saksasta Turkuun ja sieltä junanvaunuissa Kaupin perunakellarille. Työntekijöitä oli muutama kymmenen molemmista Härmistä. Tätä kaikkea valvoi saksalaiset sotilaat.

Sodan päättyessä kellari hävitettiin kuin myös rautatie. Koneet vietiin sotasaaliina Neuvostoliittoon. Saksalaiset lähtivät kotimaahansa.

Näin hiljeni Kaupin kangas.

Aili

Iida-täti ja Aili (valkoessuinen tyttö oikealla) eturivissä lottalakit päässä

Elsa Pirin o.s. Tervo evakkotie Karj alan Hiitolasta Alahärmään

Elsa Piri o.s. Tervo synt. -38. Ei muista ensimmäisestä lähdöstä mitään, mutta tietää, että äiti kahden lapsen kanssa matkusti härkävaunussa ensiksi Kankaanpäähän ja sieltä myöhemmin Alahärmään Ojalaan Vuorelan taloon. Siellä yhdessä huoneessa asuttiin, sitten isä osti pappilan maita, jonne alettiin rakentaa uutta kotia. Talon rakentaminen jäi kuitenkin kovasti kesken, kun talvisodan päätyttyä tuli tieto, että voidaan palata takaisin Hiitolaan. Äiti oli sairastunut Alahärmässä ollessa keuhkotautiin ja voimat alkoivat ehtyä. Elsa on kuullut miten hartaasti hän toivoi saavansa ohraryynipuuroa. Puuroaineita ei kuitenkaan Ojalasta koskaan löytynyt. Karjan ja Poju-hevosien kanssa palattiin takaisin kotiseudulle, jossa syntyi kolmas lapsi Liisa -42. Kotirakennukset olivat paikoillaan, joten normaali elämä saattoi pikkuhiljaa alkaa. ??? ha:n maatilalla riittikin töitä. Äidin kunto heikkeni ja hän kuoli v. -43 ja vajaan vuoden kuluttua samaan tautiin myös pieni Liisa-tyttö. Elsa muistelee miten äidin hautajaisissa joku hänelle valitteli, kun ei sinulla ole enää äitiä. Tyttö oli vastannut luottavaisesti, muuta onhan mulla isä.... Isän ollessa sodassa heitä ja taloa hoiti lähellä asunut ”vanhapiika”. Jonkin verran myös lähettyvillä asunut mummo kävi heitä auttamassa. Myöhemmin taloon otettiin inkeriläistyttö, kunnes isä meni uusiin naimisiin ja taloon saatiin uusi äiti, jota lapset kutsuivat aina tädiksi.

Elsa muistelee miten hänetkin otettiin mukaan, kun lehmiä vietiin metsälaitumelle. Tytöt kieltäytyivät kuitenkin kuljettamasta lehmiä, koska he väittivät metsästä tulevan tupakan hajua. Myöhemmin sieltä saatiinkin kiinni venäläisiä desantteja, joten nuoret tytöt olivat arveluissaan oikeassa. Pommikoneiden äänen muistaa Elsa ikuisesti. Se kun on kuulemma ihan erityinen.... Silloin piti juosta ulkorakennukseen pakoon niin kovaa kuin pääsi. Yhä hän ihmettelee, miksi koneet pommittivat pelloilla olleita apilaseipäitäkin. Niin kuluivat vuodet jouluineen, jotka olivat samanlaisia kuin Pohjanmaallakin paitsi että sienä käytettiin ruuassa Karjalassa jo tuolloin runsaasti ja yleensäkin vihanneksia. Jo palmusunnuntaisin käytiin virpomassa. Pääsiäisen aikaan ei noitia ollut liikkeellä.

Jatkosodan alta lähdettiin vasta kun oli pakko ja ensin lähetettiin pakoon vanhukset, äidit ja lapset nimilappu kaulassa. Elsa läheisineen matkusti ensin Maalahteen, jossa vietettiin myös seuraava joulukin. Aina hän muistaa miten miten hän siellä sai joululahjaksi kauniin nukun sänkyineen ja vaatteineen. Sieltä tultiin Alahärmän Ojalaan Pohjan Iitan yhteen huoneeseen asumaan. Aarne-veli aloitti koulun Ojalassa ja Elsa kulki joka päivä mukana vaikka ei vielä kouluikäinen ollutkaan. Opettaja olikin päättänyt, että kyllä Elsallekin pitää antaa todistus, kun niin innokkaasti koulussa kulki. Sitä he vain eivät ymmärtäneet, miksi muut oppilaat alkoivat nauraa aina, kun he jotain puhuivat. Talon ja navetan rakentamista Ojalassa jatkettiin ja tuo ensimmäinen talvi oli todella kylmä. Vesi jäättyi sisälläkin sangossa ja kaikki vaatteet, mitä omistettiin, oli oltava yllä. Elsa näki jatkuvasti painajaisia pommikoneista eikä uskaltanut niistä kenellekään kertoa. Oli vain jatkettava eteenpäin. Isä kaipasi Karjalaan, mutta ei koskaan sinne päässyt. Hän kuoli v. -66 ja on haudattu Alahärmään. Elsa löysi täältä Erkkinsä ja he solmivat avioliiton . -66.

Elsa on päässyt käymään Hiitolassa -90 luvun puolivälissä. Ensimmäiseksi hän etsi kirkonkylällä äidin ja siskon hautaa. Sitä ei kuitenkaan koskaan ole löytynyt. Kotohärmästä mukaansa ottaneet ruusut hän kävi laskemassa kirkon kellotapulista jäljelle jääneille porrasrapuille. Valtava oli kiire etsiä vanhaa kotia, josta löytyi vain kivijalka ja portaat... Pihamaalta löytyi kuitenkin keksipuu, jonka hän on tuonut muistoksi Hiitolan kodista tänne Alahärmään. Kiire oli myöskin astella Haukanjärven rantaan tarkistamaan, pitikö lapsen muistikuva järven takana olevasta jyrkäntheastä paikkansa. Ja mikä helpotus, paikkansahan se piti.... Lohdutonta, mutta niin koskettavaa oli oman pihapiirin näkeminen pitkien vuosien jälkeen.

Toista kertaa Elsa ei kotipaikalla ole vielä käynyt, mutta mielessä elää vahva usko siihen, että ehkä ensi kesänä.. Juuret Karjalaan ovat hyvin vahvat. (toisen kerran käyty Karjalassa vuonna 2008.)

Alahärmässä Elsa kokee elämänsä hyväksi. Onhan heillä täällä perhekin, mutta karjalaisuutta hän ei ikinä kadota. Sitä vahvistavat yhteydet muihin saman kohtalon kokeneisiin sekä osallistumiset vuosittain järjestettäville kotiseutujuhille. Hiitolasta lähteneet ovat voineet palata kotiseudulle hieman myöhemmin kuin muista pitäjistä lähteneet, koska siellä sijaitti venäläisten sotilasalue.

Tarinat tarjoavat meille jokaiselle miettimistä, miten rankka kohtalo kaikkien evakkojen osaksi onkaan annettu. Sillä hekin ovat samoja suomalaisia vain pakon edestä on jouduttu syntymäseutu jättämään ja siirtymään uusiin olosuhteisiin. Ymmärtäneekö kaikkea täysin koskaan sellainen, joka ei vastaavaa ole kokenut. Miten vähästä voi elämässä kaikki olla kiinni ja miten voimakkaasti Jumalan johdatus voi pienenkin ihmisen elämään vaikuttaa. Kuitenkin miten hyvä meidän kaikkien onkaan kovien kokemusten jälkeen elää vapaassa itsenäisessä Isänmaassamme Suomessa.

Juttu julkaistu Härmän Joulu - lehdessä vuonna 2007

Elsa ja Erkki Elsan kotitalon rauniolla Hiitolassa v. 1995

Tavoitteena Pirin Sukuseuran uudistettu sukumatrikkeli- mitä miksi ja milloin?

Taustalla vuosien sukututkimustyö

Martti Pirin Härmän Piri sukujuuria tilan vaiheita Juha Isakinpoika Pirin jälkeläiset ilmestyi vuonna 1987 omakustannemonisteena. Vaikka Martti Piri oli kiinnostunut suvustaan jo kouluvuosista alkaen, hän aloitti Härmän Pirin suvun tutkimuksen vasta vuonna 1982. Tutkimuksessaan Martti Piri esitteli Pirin suvun polveutumista 1300-luvun puolivälistä Kokemäeltä Kyrön ja Lapuan kautta Härmään, jonne suku asettui. Antti Piristä lukien, joka syntyi noin 1475, 13. jälkeläinen suoraan alenevassa polvessa oli Juha Isakinpoika Piri (20.12.1845–27.3.1923), joka oli Martti Pirin isoisä. Tutkimuksessa listataan Juha Isakinpoika Pirin jälkeläiset keväällä 1987 matrikkeliolosuudessa. Pirin Sukuseura haluaa nyt päivittää erityisesti tämän matrikkeliolosuuden ajan tasalle. Martti Pirin sukututkimusosuus on tarkoitus saattaa uudistetun kirjan muodossa paremmin saataville monisteiden loputtua jo aikaa sitten. Tällä kirjoituksella haluamme myös tiedottaa jäsenille, että sukukirja on tekeillä. Samalla täytetään henkilötietolain mukainen tiedotusvastuu matrikkeliolosuuden tulevien henkilötietojen keruun osalta sekä myös annetuista sukututkimukseen liittyvästä rekisteriselosteesta ja jäsenrekisteriselosteesta.

Mitä nyt on tehty?

Martin moniste skannattiin pääosiltaan pdf-tiedostoiksi, joista tietotekniikan avulla muunnettiin kuvaksi kaapattu koneella kirjoitettu teksti nykyaikaiseksi tekstinkäsittelyohjelmien tunnistamaksi tiedostoksi, jota voidaan edelleen työstää kohti painokelpoista jälkeä. Kuvat saatiin myös eroteltua, osin löydettiin myös alkuperäisiä kuvia, joita voidaan käyttää painatukseen. Martin tekemät liitteinä ilmestyneet tekstit saatiin myös talteen, samoin hänen havaitsemansa korjaukset ja lisätiedot. Suurena asiantuntija-apuna on ollut sukututkija Hillevi Tyni, joka kävi läpi myös Martin käsin kirjoittamat täydennysmerkinnät Martti Pirin jäämistöstä löytyneeseen versioon Pirin sukukirjasta. Hillevi Tyni on jo tehnyt korjauksia ja tarkistuksia julkaistuaan vanhaan sukukirjaan.

Matrikkeliä päivitetään hajautetusti ajan tasalle

Matrikkelin päivitykseen tarvitaan puuttuvaa tietoa jälkeläisistä vuoden 1987 jälkeen tapahtuneista muutoksista. Sitä varten Pirin Sukuseura on ostanut useita kappaleita Luhtasaaren SukuJutut -ohjelmistoa, johon syötetään matrikkeli tietoja usean kirjaajan voimin. Olemme sopineet työnjaosta sukuhaarojen tietojen kirjaamiseksi. Matrikkeliolosuuden ajantasaistamista varten koottiin työryhmä, joka ryhtyy aktiivisesti keräämään tietoja. Työryhmän kukin jäsen keskittyy valitsemaansa sukuhaaraan: Pentti Piri tyttärensä Susannan avustuksella kerää Frans Isakin jälkeläisten tiedot ja tallentaa ne. Ritva Lindstedt on vastuussa Adolfinan, Tyynen ja Kustaan jälkeläisten tietojen keräämisestä, sekä oman perheensä tiedoista. Pauli Biri ja Arja Kunnela jakavat Juho Emilin jälkeläisten tietojen keräämisen siten, että Pauli kerää tiedot pojista ja heidän jälkeläisistään ja Arja vastaavasti tyttäristä.

Mitä vielä tarvitaan?

Uuteen sukukirjaan tarvitaan paitsi uusi esipuhe ja uusien sukupolvien tiedot matrikkeliin myös uutta kuvitusta. Jos teillä rakkaat sukulaiset on hauskoja, vakavia tai muuten sopivia tilanne- tai asennekuvia suvusta, sukulaisista ja suvulle tärkeistä paikoista, niitä voi ehdottaa matrikkeliin. Lisätietoja vielä vuoden päästä tulevassa Piriläiset -lehdykässä! Vuoden päästä yritämme saada viimeiset päivitykset matrikkelitietoihin, koska UUDEN SUKUKIRJAN toivottiin valmistuvan seuraavaan sukkokokoukseen mennessä, niin että ainakin oikovedos olisi näytettävissä kokousväelle.

Työryhmän puolesta Arja Kunnela

*Toivoisin olevani
villasukat,
jos jalkojasi palelee,
nen?liina,
jos sinua itkett??,
virkist?v? juoma,
jos olet v?synyt
ja sinua janottaa,
enkeli, joka sinua auttaa,
jos apua tarvitset.
Toivoisin olevani yst?v?,
joka sinua ilahduttaa*

- Marleena Ansio -

Jouluruno

Kun on jouluku, ei rasita koulu.

Pipareita syödään
ja valvotaan myöhään.

Kun kello kaksitoista lyönyt on niin piparit kai syöty on.

Vilma Nieminen 9 v.

Hyv?? Jouluku ja siunausrikasta Uutta Vuotta toivottaa Aili

Rauhaisaa joulun aikaa kaikille sukulaisille

Sukuun tullut

Kauan sitten sukuun tulleet rohkenen arvioida tuntemiani Piriläisiä. Erilaisia ovat varmaan kuin yleensä suomalaiset ja varsinkin savolaiset, mutta varmaan lähelle samanlaisia kuin pohjalaaset. Eri sukuhaaratkin tietysti poikkeaa toisistaan, riippuen minkälaista verta on sukuun sekaantunut. Muutamia piirteitä voisi listata ranskalaisilla viivoilla ja niitä ruotia.

Suora luonne, joka ei aina ole eduksi (totuuden puhuj alla ei ole yösiä)

Periksiantamattomuus, asioita ei jätetä puolitiheen.

Päätäväisyys, päämäärätietoisuus, halu päättää asioista itse.(toisten mielipiteitä kuitenkin kuunnellen)

Komea luonne, koulutus ym. ” Tää kaikki on mun ” (vaatimattomuus ei kuulu luonteenpiirteisiin)

Rauhallisuus

Yritteliäisyys / luovuus / taiteellisuus , Piriläisiltä löytyy paljon omia yrityksiä

Melkein tätä kaikkea löytyy myös meidän Piriläis perheestä, jota olen vuosien saatossa yrittänyt mieleisekseni muokata. Leppoisasti vuodet ovat sujuneet, ei ole tarvinnut käpälämäkeen lähteä, eikä liioin miestä porraspäähän nostaa. Ah..., kuinka sitä tulikaan nuorena rakastuttua maailman komeimpaan Pohjalaasmieheen, joka onnekseni oli Piriläinen..... R.P.

Kansikuvassa Ailin ottama kuva talvisesta kotipihasta.

Kantele Juho Emilin jostakin löytämä / hankkima vanha koverrettu kantele vuodelta 1830. Kuvassa näkyy tuo vuosi kanteleeseen kaiverrettuna.

Pirin sukuseura ry:n yhteystietoja

Hallituksen puheenjohtaja: Paul Biri , sihteeri: Eeva Ilola

Langansbölevägen 6

10640 Dragsvik

Puh: 019-2461828

Fax: 019-2461829

Taloudenhoitaja: Arja Kunnela

Haapa-Heikintie 51 as 1

408000 Vaajakoski

Puh: XXXXXXXXXX

(tämä pdf-VERSIO ON VIELÄ TEKNISTEN VIRHEIDEN VUOKSI ALKUPERÄISTÄ VAJAVAISEMPI)

17.12.2011